

Србије уништи, она ће се тада јамачно трудити да све турске Славене од Србије одврати, да њих све између себе раздвоји и у неслоги задржи, а сама ће са сваком поједином граном по особ у одношење и споразумљење ступити. Ако се дакле Србија при овом утицању не покаже дјелатнија и ревноснија него Русија, то ће њу ова победити и претећи.

При овом делу треба се обмана чувати. Русија се никад пред Србијом понизити неће, а ако она види да Србија неће њој са свим одано и без условија служити, то ће она сва условија гордо и са презрењем одбацити. Та она је заиста и мудре совјете собствених својих дипломата, као једног Ливена, жестоко одбацила, управо зато што су ови само привремено попуштање предлагали; може ли се дакле мислити да ће се она према страним поводљивија показати него према својим собственим и верним служитељем? Но најпосле кад се у Србији не би нико налазио, који би се Русији безусловно предати хтео, и кад би Русија приморана била са онима радити, који јој само под условијама служити желе, онда се она не би затезала и са овим сојузити се и радити, јер она најпосле не би могла никад Србију са свим оставити, но докле год она налази људи у Србији који се њој безусловно повињују и њу слушају; то ће она свагда такве Србе предпостављати оним правим патријотама.

Русија не да себи од тако мале државе, као што је Србија условија прописивати; она захтева да се њени совјети као заповести безусловно слушају, и они који њој служити желе морају се њој са свим и предати. Истина она се по некада чини да прима све да јој служе, али она их ни у што не употребљава, јер једни не притјажавају њено повјерење, и тако, чрез овакав њен начин поступања, свака прилика ишчежава за моћи њу преварити.

Ако Србија жели из садашњег подчињеног стања извући се и цела, права држава постати, мора ће се трудити да мало по мало политическу моћ Турске уништавајући, себи је присвоји; јер управо ово је она точка, у којој се србска и руска политика сукобљавају, пошто и Русија на ослабљење политическе силе царства турског ради. Но из овог согласија ипак никако не следује да су цјел и намера обадвеју она иста, и да по томе њихова политика у хармонији и согласију бити мора. У кратко да рекнем: Србија мора настојавати да од зданија турске државе само камен по камен оцепљује и прима како би од овог доброг материјала на старом и добром темељу старог царства србског, опет велику нову србску државу саградити и подигнути могла. - Још сад док је Србија под турском владом, даје се ово сазидање приуговорити и приправити, јер се овакви послови не могу у последњем магновенију предузимати и свршити.

Говорено је овде о нарави руске и србске политике обширније, а то управо за то што је Бугарска она земља у којој се руски и српски уплив најпре и највише сусрести мора.

Ми смо овде много о том говорили и доказивали из ког узрока србска политика не може на ће се согласити са оном руском; но ми у исто време и то кажемо, да Србија ни с ким лакше не би могла своју цјел постићи но у согласију с Русијом, али то само онда кад би Русија савршено и потпуно примила и условија Србије, која би под наведену Србијину намеру т. ј. будућност њену у пространом смислу осигурала. Један сојуз између Србије и Русије био би заиста најприроднији, но